Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА ОБЩИЯ СЪД (първи състав)

3 октомври 2019 година*

„Публична служба — Длъжностни лица — Член 24 от Правилника — Искане за съдействие — Член 12а от Правилника — Психически тормоз — Обхват на задължението за оказване на съдействие — Мярка за дистанциране — Продължителност на административното производство — Отговорност — Неимуществена вреда“

По дело T-730/18

DQ и останалите ищци, чиито имена са посочени в приложение към настоящото решение[1], за които се явява M. Casado García-Hirschfeld, адвокат,

ищци,

срещу

Европейски парламент, за който се явяват E. Танева и T. Lazian, в качеството на представители,

ответник,

с предмет иск на основание член 270 ДФЕС за присъждане на обезщетение за вредите, които ищците твърдят, че са претърпели най-вече поради ненадлежното разглеждане на искането им за съдействие по повод действията на психически тормоз, в които упрекват своя пряк ръководител,

ОБЩИЯТ СЪД (първи състав),

състоящ се от: V. Valančius, изпълняващ функцията на председател, P. Nihoul и J. Svenningsen (докладчик), съдии,

секретар: E. Coulon,

постанови настоящото

* Език на производството: френски.

1 Списъкът с останалите ищци се прилага само към варианта, съобщен на страните.

Решение

I. Обстоятелствата по спора

1 Ищците, а именно DQ и останалите ищци, чиито имена са приложени към настоящото решение, са длъжностни лица на Европейския парламент, работещи в отдел [*поверително*] [2] (наричан по-нататък „отделът“) на дирекция [*поверително*] в рамките на генерална дирекция (ГД) „[*поверително*]“ (наричана по-нататък „генералната дирекция“).

2 През 2013 г. ищците и двама други техни колеги уведомяват директора на дирекция [*поверително*] (наричан по-нататък „директорът“) и генералния директор на генералната дирекция (наричан по-нататък „генералният директор“), висшестоящи в йерархията спрямо началника на отдела (наричан по-нататък „началникът на отдела“), за неуместни действия от страна на последния.

3 По-конкретно, в писмо от 11 ноември 2013 г. до генералния директор, като проявяват загриженост за здравето на своя пряк ръководител, както и за сплотеността и професионализма в отдела, ищците и двама други техни колеги искат езиковият изпит, в който трябва да участва началникът на отдела, да бъде отложен (наричано по-нататък „писмото от 11 ноември 2013 г.“). Според тях началникът на отдела отправил заплахи към членовете на изпитната комисия в случай на неуспех на изпита. В случая началникът на отдела заплашил, че в случай на неуспешно полагане на изпита ще се самоубие или ще предприеме наказателни мерки. В писмото от 11 ноември 2013 г. ищците и двама други техни колеги посочват и факта, че в меморандум, впоследствие предаден на директора, един от лекарите от медицинската служба на институцията, документирал различните действия на началника на отдела, описани по сходен начин от някои от служителите в отдела при посещенията им в медицинската служба през м. октомври 2013 г. По този начин ищците запознават генералния директор със сериозната си загриженост във връзка с професионалното и социално поведение на началника на отдела.

4 С електронно писмо от 18 ноември 2013 г. генералният директор съобщава на ищците, че е поискал от директора, от една страна, да проведе разследване в рамките на генералната дирекция относно действията, за които са го информирали, и от друга страна, да уведоми началника на отдела за отлагането на езиковия изпит, в който последният е трябвало да участва.

5 С електронно писмо от 5 декември 2013 г. ищците искат от директора да спре да разпитва поотделно служителите в отдела и да счита постъпките им за колективни, като проведе групова среща с тях. В отговор директорът обяснява, че неговият опит показва, че служителите в отдела са по-склонни да говорят открито в разговор на четири очи, отколкото при групова среща и поради това е предпочел индивидуалните разговори. Тъй като счита, че вече си е създал правилна представа за положението благодарение на индивидуалните разговори, той информира ищците, като същевременно изразява съжаление, че не е бил уведомен по-рано за тези проблеми в отношенията в рамките на отдела, че събрание с всички служители в отдела на този етап би било преждевременно и че възнамерява да свика такова едва когато атмосферата бъде по-благоприятна.

2 Заличени поверителни данни.

А. По искането за съдействие и мерките, приети от ОН

6 На 24 януари 2014 г., на основание член 90, параграф 1 от Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз (наричан по-нататък „Правилникът“), действайки чрез адвокат, ищците и двама други техни колеги подават искане за съдействие по смисъла на член 24 от Правилника във връзка с твърдените действия на психически и сексуален тормоз от страна на началника на отдела, които са в разрез с член 12а от същия правилник (наричано по-нататък „искането за съдействие“), до генералния секретар на Парламента, който съвместно с генералния директор на ГД „Персонал“ отговаря за разглеждането на такива искания за съдействие в рамките на посочената институция.

7 В искането си за съдействие ищците и двама други техни колеги молят генералния секретар незабавно да отстрани временно от длъжност началника на отдела по силата на член 23 от приложение IX към Правилника; да спре атестирането им в рамките на процедурата по атестиране на професионалната им дейност за 2013 г. (наричана по-нататък „процедурата по атестиране през 2014 г.“); да започне административно разследване и да поеме разноските за техния съветник.

8 На 28 януари 2014 г. ищците и двама други техни колеги уведомяват директора, натоварен с административното управление на персонала на Парламента, за опасенията си във връзка с провеждането на служебно събрание в резултат на подаденото искане за съдействие, предвидено за следващия ден в присъствието на началника на отдела. С електронно писмо от същия ден те са уведомени, че на служебното събрание ще присъстват две лица, „изпратени от генералната дирекция“.

9 Във връзка с това ищците с изненада установяват, че двете лица са, от една стана, директорът, при положение че същият бил поименно посочен в искането за съдействие, и от друга страна, правният съветник на генералния директор, при положение че последният също бил поименно посочен в споменатото искане.

10 Според ищците на събранието от 29 януари 2014 г., след като похвалил заслугите в работата на началника на отдела и последният си тръгнал, директорът споменал искането за съдействие, като същевременно посочил, че не е запознат със съдържанието му, и поискал от ищците да говорят с открито сърце. Всъщност им казал: „Open your hearts and tell me what is on your liver“ („Кажете си открито, каквото ви е на сърце“). Освен това той предложил на ищците да се обърнат към консултативния комитет по проблемите на тормоза на работното място и неговото предотвратяване. Те попитали директора дали разговорът е официален, тъй като в този случай биха поискали да присъства техният съветник, който се намирал извън залата. Директорът отговорил, че събранието е вътрешно и това изключвало възможността съветникът да присъства. В исковата си молба ищците сочат, че са възприели тази среща с директора като нов опит за сплашване, непочтено поставяне на изпитание на тяхната сплотеност и посегателство срещу човешкото им достойнство.

11 С писмо от 10 февруари 2014 г. съветникът на ищците се оплаква от разглеждането на искането за съдействие, като се позовава както на събранието от 29 януари 2014 г., по време на което директорът направил неуместно изказване, така и на среща, проведена два дни по-късно между началника на отдела и един от членовете на комисията за езиковия изпит. В този контекст той отново подчертава, че е важно в най-кратки срокове да започне административно разследване и да се приемат предпазни мерки.

12 С писмо от 17 февруари 2014 г. генералният директор на ГД „Персонал“ информира ищците за привременните мерки, приети от органа по назначаването (наричан по-нататък „ОН“) на Парламента в отговор на искането за съдействие. В този смисъл ОН решава да повери ръководството на отдела на началника на друг отдел, съобщава, че вместо началника на отдела

ще определи друго лице, на което ще бъде възложено първоначалното атестиране на ищците в рамките на процедурата по атестиране през 2014 г., и накрая, че ще започне административно разследване в най-кратки срокове.

13 На 4 март 2014 г. директорът информира ищците, че генералният секретар е решил да го определи за първоначален атестиращ, а друг директор да изпълнява ролята на апелативен атестиращ.

14 На 11 април 2014 г. ищците са информирани за започване на административно разследване във връзка с отдела и за поканата да се явяват на изслушване, предвидено за 15 април.

15 На основание член 90, параграф 2 от Правилника на 21 май 2014 г. ищците подават жалба по административен ред срещу решението на ОН за определяне на директора като първоначален атестиращ в рамките на процедурата по атестиране през 2014 г., като едновременно с това искат спирането на тази процедура по атестиране, както и временно отстраняване от длъжност на началника на отдела и приемането на мерки, годни да гарантират сигурността им на работното място и поверителността при разглеждането на искането за съдействие.

16 С жалба, постъпила в секретариата на Съда на публичната служба на Европейския съюз на 22 май 2014 г. и заведена под номер F-49/14, ищците, както и един от двамата други техни колеги по-специално искат от посочената юрисдикция да отмени решението на ОН за определяне на директора като първоначален атестиращ, да спре процедурата по атестиране през 2014 г., както и временно да отстрани от длъжност началника на отдела.

17 С определение от 12 юни 2014 г., DQ и др./Парламент (F-49/14 R, EU:F:2014:159) председателят на Съда на публичната служба отхвърля искането за привременни мерки, подадено с отделна молба от ищците и от един от двамата други техни колеги.

18 На 2 юни 2014 г. Парламентът запознава ищците с окончателните си заключения по искането за съдействие. Заключенията са три, а именно, първо, че са приети мерки за дистанциране на началника на отдела и ръководството на служителите в отдела вече се осъществява от друг началник на отдел, второ, че директорът е заместил началника на отдела като първоначален атестиращ на ищците в рамките на процедурата по атестиране през 2014 г. и трето, че срещу началника на отдела е започнало дисциплинарно разследване на основание член 86 от Правилника.

19 С меморандум от 3 юни 2014 г. генералният секретар на Парламента информира генералния директор, че е констатирал, че става сложно процедурата по атестиране през 2014 г. да бъде проведена в съответствие с принципа на добра администрация, и поради това решава временно да спре тази процедура по атестиране по отношение на целия отдел в очакване да се намери балансирано разрешение, и по-точно докато ОН не бъде в състояние да се произнесе с необходимото спокойствие.

20 На 26 септември 2014 г. в качеството си на ОН генералният секретар отхвърля жалбата по административен ред от 21 май 2014 г. отчасти като преждевременна, доколкото се отнася до привременни мерки на ОН, и отчасти като неоснователна.

21 С писмо, постъпило в секретариата на Съда на публичната служба на 20 ноември 2014 г., ищците и един от двамата други техни колеги информират посочената юрисдикция, че оттеглят жалбата си по дело F-49/14 главно поради това че Парламентът по-специално се е съгласил да приеме „привременните мерки, нотифицирани [от него] с меморандуми от 2 и 3 юни 2014 г.“.

22 С определение от 12 януари 2015 г., DQ и др./Парламент (F-49/14, EU:F:2015:1) Съдът на публичната служба заличава от регистъра си дело F-49/14, като едновременно с това решава, че Парламентът трябва да понесе направените от него съдебни разноски, както и тези на ищците, а също и на един от двамата други техни колеги, основно поради това че поради липсата на конкретни и окончателни действия от страна на Парламента за временното отстраняване от длъжност на началника на отдела и/или за спиране на процедурата по атестиране през 2014 г. единствената им възможност да запазят правата си и ОН да предприеме действия във връзка с психическия и сексуален тормоз, който твърдят, че са претърпели, е била да подадат тази жалба, придружена от молба за налагане на мерки по реда на обезпечителното производство.

23 По твърдения на ищците, през октомври 2015 г., след приключване на административното разследване, ОН изготвя доклад, за който те не са били уведомени, в който се констатира, че са налице действия на началника на отдела, които съставляват тормоз по смисъла на член 12а от Правилника.

Б. По поемането на разноските, разходите и хонорара на съветника на ищците, свързани с искането за съдействие

24 На 2 декември 2015 г. на основание член 90, параграф 1 от Правилника ищците и двама други техни колеги подновяват молбата си, която се съдържа в искането за съдействие, ОН да поеме всички разноски, разходи и хонорара на техния съветник.

25 С решение от 2 февруари 2016 г. ОН отхвърля това искане. Жалбата по административен ред, подадена от ищците и от един от двамата други техни колеги на 4 май същата година, също е отхвърлена с решение от 1 септември 2016 г.

26 С искова молба, постъпила в секретариата на Общия съд на 20 януари 2017 г. и заведена под номер T-38/17, ищците и един от двамата други техни колеги искат от Общия съд да осъди Парламента да изплати като обезщетение за имуществени вреди сумата от 92 200 EUR, съответстваща на всички разноски, разходи и хонорара на техния съветник, първо, по искането за съдействие; второ, по производството, което са започнали срещу Парламента пред Tribunal du travail francophone de Bruxelles (Френскоезичния съд по трудови спорове в Брюксел, Белгия), и трето, по дело T-38/17.

27 След представяне на писмената защита на 12 април 2017 г., с решение от 18 май 2017 г. Общият съд (първи състав) възлага на съдията докладчик да потърси възможности за доброволно уреждане на спора в съответствие с член 50а от Статута на Съда на Европейския съюз и с член 125а, параграф 3 от Процедурния правилник на Общия съд.

28 В отговор на предложението на съдията докладчик за започване на процедура за доброволно уреждане, която се основава на проект за спогодба в този смисъл, с писмо от 1 юни 2017 г. Парламентът посочва, че е склонен да започне преговори с ищците и с единия от двамата други техни колеги, но с писмо от 2 юни 2017 г. последните посочват, че не желаят доброволно уреждане на спора.

29 С писмо от 7 юни 2017 г. съдията докладчик приканва ищците и единия от двамата други техни колеги да преразгледат позицията си и евентуално да потвърдят желанието си да се откажат от процедурата за доброволно уреждане на спора, като същевременно им обръща внимание върху обстоятелството, че в рамките на състезателно съдебно производство ще се наложи да се разгледа допустимостта на иска с оглед на съдебната практика, произтичаща по-специално от определение от 20 март 2014 г., Michel/Комисия (F-44/13, EU:F:2014:40, т. 45 и цитираната съдебна практика), като се има предвид, че двукратно, а именно в искането за съдействие от 24 януари 2014 г. и в писмо от 6 октомври 2014 г., те вече са поискали от ОН възстановяване

на разноските за адвокати, направени във връзка с искането за съдействие, и от материалите по делото не се установява, че са предприели действия за оспорване с жалба по административен ред на мълчаливите откази, настъпили след изтичането на определения в Правилника четиримесечен срок за отговор на ОН.

30 С писмо от 15 юни 2017 г. ищците и единият от двамата други техни колеги информират Общия съд, че в крайна сметка са установили контакт с Парламента и в тази връзка искат допълнителен срок за отговор, който по искане на Парламента е продължен до 21 юли 2017 г. С писма съответно от 11 и 6 юли 2017 г. ищците и единият от двамата други техни колеги, както и Парламентът информират Общия съд, че са постигнали спогодба за прекратяване на спора, поради което делото е заличено от регистъра на Общия съд с определение от 17 юли 2017 г., DQ и др./Парламент (T-38/17, непубликувано, EU:T:2017:557). Тази спогодба обаче е сключена, без да се засягат евентуални самостоятелни искания за обезщетения, които не са били формулирани в рамките на исканията и жалбите по административен ред, предмет на разглеждане по дело T-38/17.

B. По искането за обезщетение, предмет на настоящото дело

31 На 13 декември 2017 г. на основание член 90, параграф 1 от Правилника ищците искат от ОН обезщетение по справедливост в размер на 192 000 EUR за неимуществените вреди, които твърдят, че са претърпели поради бездействията на ОН при разглеждането на искането им за съдействие, и по-специално поради нарушаването на принципа на добра администрацията и на задължението за полагане на грижа, както и предвид накърняването на достойнството на обжалващите по административен ред и на правото им на условия на труд, които да опазват тяхното здраве и сигурност и да зачитат достойнството им.

32 Тъй като ОН не се произнася по това искане за обезщетение, на 23 май 2018 г. ищците подават жалба по административен ред срещу мълчаливия отказ по искането си за обезщетение, настъпил на 13 април 2018 г.

33 С решение от 12 септември 2018 г. в качеството си на ОН генералният секретар отхвърля като неоснователна жалбата по административен ред от 23 май 2018 г., като припомня приетите от ОН мерки за съдействие, и по-специално временното отстраняване от длъжност на началника на отдела и започването на 6 януари 2016 г. на дисциплинарно производство срещу него, което след сезиране на дисциплинарния съвет и изслушване на заинтересованото лице на 14 ноември 2016 г. е довело до налагането на дисциплинарна санкция на 27 февруари 2017 г. Според ОН тези мерки са възстановили условията на труд, опазващи здравето и сигурността и зачитащи достойнството на ищците. Това личало от факта, че след като ОН приел мерки за съдействие през февруари 2014 г., вече нямало никакви действия, съставляващи психически тормоз.

II. Производството и исканията на страните

34 С искова молба, постъпила в секретариата на Общия съд на 12 декември 2018 г., ищците предявяват иска по настоящото дело, с който молят Общия съд:

– да отмени мълчаливия отказ по искането им за обезщетение и при необходимост решението от 12 септември 2018 г. за отхвърляне на жалбата им по административен ред от 23 май на предходната година,

– да постанови поправянето на претърпените от тях неимуществени вреди, оценени по справедливост в размер на 192 000 EUR,

– да осъди Парламента „да заплати компенсаторни лихви и начислените междувременно лихви за забава“,

– да осъди Парламента да заплати съдебните разноски.

35 С отделна писмена молба от същата дата ищците искат да им бъде предоставена анонимност на основание член 66 от Процедурния правилник.

36 В писмената защита, внесена на 20 март 2019 г., Парламентът иска от Общия съд:

– да отхвърли иска,

– да осъди ищците да заплатят съдебните разноски.

37 С отделна писмена молба от същата дата Парламентът иска изключване на обществения достъп до някои данни за трети лица.

38 На 19 април 2019 г. Общият съд приключи писмената фаза на производството.

39 При липсата на искане в този смисъл, отправено от страните в триседмичния срок от съобщението за приключване на писмената фаза на производството, и като счита, че делото е достатъчно изяснено от доказателствата по преписката, в приложение на член 106, параграф 3 от Процедурния правилник Общият съд решава да се произнесе, без да провежда устна фаза на производството.

40 С писмо на секретариата от 1 август 2019 г., в рамките на процесуално-организационните действия, Парламентът е помолен да отговори на някои въпроси, което същият е направил в определените срокове.

III. От правна страна

A. По искането за отмяна

41 Едновременно с исканията за присъждане на обезщетение ищците искат отмяна на мълчаливия отказ по искането им за обезщетение и при необходимост, на решението от 12 септември 2018 г. за отхвърляне на жалбата им по административен ред от 23 май на предходната година.

42 В това отношение съгласно постоянната съдебна практика решението на институция да отхвърли искане за обезщетение, е неразделна част от предварителното административно производство, което предшества иска за отговорност, предявен пред Общия съд. Тъй като единствена последица на акта, в който се съдържа позицията на институцията в досъдебната фаза, е да позволи на страната, която е претърпяла вреда, да сезира Общия съд с искане за обезщетение, искането за отмяна на такова решение за отхвърляне не може да се разглежда самостоятелно от иска за отговорност (решения от 18 декември 1997 г., Gill/Комисия, T-90/95, EU:T:1997:211, т. 45, от 6 март 2001 г., Ojha/Комисия, T-77/99, EU:T:2001:71, т. 68 и определение от 25 март 2010 г., Marcuccio/Комисия, F-102/08, EU:F:2010:21, т. 23).

43 Следователно няма основание за самостоятелно произнасяне по първото искане.

Б. По искането за обезщетение

44 В подкрепа на иска си ищците сочат по същество, че са претърпели неимуществени вреди в резултат от бездействието на ОН да приеме своевременно подходящи мерки, годни да отговарят на искането им за съдействие и да им гарантират условия на труд, които съответстват на член 31 от Хартата на основните права на Европейския съюз. Видно от различните прояви, описани в исковата молба, ищците считат, че поради пасивността на службите на ОН те са били изложени на посегателства от страна на началника на отдела срещу тяхното достойнство, личността им и тяхната психическа и физическа неприкосновеност. Освен това ОН не провел административното разследване в съответствие с принципа за разумен срок. Той също така пропуснал да проведе своевременно дисциплинарното производство срещу началника на отдела и да му наложи дисциплинарна санкция. Ищците сочат и нарушение от стана на началника на отдела на правото им на защита на лекарската тайна.

45 Поради това ищците претендират за поправяне на претърпените от тях неимуществени вреди, които оценяват по справедливост в размер на 192 000 EUR.

46 Парламентът желае исканията за обезщетение да се отхвърлят като неоснователни, като подчертава, че неговите служби са приели всички разумни мерки от момента, в който ищците са сезирали официално ОН с искането за съдействие. Макар да признава, че по случая невинаги са били предприемани действия с необходимата категоричност, той подчертава, че след дистанцирането, за което е взето решение в отговор на искането за съдействие, началникът на отдела е имал само случайни контакти с длъжностните лица в отдела и се е налагало да взема само в отделни случаи решения, засягащи същия отдел. Според Парламента тези отделни и редки инциденти не могат да ангажират отговорността му особено предвид широкото право на преценка, което има ОН при определянето на мерки за съдействие. Във връзка с продължителността на производството за административно разследване и на дисциплинарното производство срещу началника на отдела Парламентът обяснява, че административното разследване е било свързано със значителен брой лица, а началникът на отдела въпреки големия обем събрани документи в рамките на разследванията не е приел доброволно наложените му мерки и санкции, като същевременно ОН е трябвало да осигури спазването на неговите основни и процесуални права в качеството му на дисциплинарно обвинено лице. Впрочем Парламентът подчертава, че началникът на отдела е подал жалба до Общия съд, с която е оспорил наложената му дисциплинарна санкция, а именно жалбата, по която е постановено решение от 20 септември 2019 г., UZ/Парламент (T-47/18, EU:T:2019:650), с което Общият съд отменя посочената санкция. При всички положения ищците не успели да докажат, че са понесли други неуместни действия от страна на началника на отдела след преместването му на друга длъжност.

1. По наличието на нарушения, допуснати от ОН, които могат да ангажират отговорността на Съюза

а) Общи съображения

47 Най-напред следва да се припомни, че поначало отговорността на институция, служба, орган или агенция на Европейския съюз може да се ангажира при наличието на съвкупност от условия, а именно неправомерност на поведението, в които те са упрекнати, реално наличие на твърдяната вреда и наличие на причинно-следствена връзка между укоримите действия и твърдяната вреда, като тези три условия са кумулативни (решение от 10 април 2019 г., AV/Комисия, T-303/18 RENV, непубликувано, EU:T:2019:239, т. 104; вж. също решение от 19 май 2015 г., Brune/Комисия, F-59/14, EU:F:2015:50, т. 71 и цитираната съдебна практика).

48 В това отношение споровете в областта на публичната служба на основание член 270 ДФЕС и членове 90 и 91 от Правилника, включително за обезщетение за вреди, причинени на длъжностно лице или служител от страна на институция, орган, служба или агенция на Съюза, се подчиняват на специални и особени правила в сравнение с правилата, които произтичат от общите принципи, регулиращи извъндоговорната отговорност на Съюза по член 268 ДФЕС и член 340, втора алинея ДФЕС (решение от 10 април 2019 г., AV/Комисия, T-303/18 RENV, непубликувано, EU:T:2019:239, т. 105).

49 Всъщност от Правилника по-специално следва, че за разлика от всеки друг частноправен субект длъжностното лице или служителят на Съюза е свързан с институцията, органа, службата или агенцията, на която е подчинен, чрез служебно правоотношение, съдържащо баланс от конкретни взаимни права и задължения, който се изразява чрез задължението за съдействие на институцията по отношение на заинтересованото лице (вж. решение от 16 декември 2010 г., Комисия/Petrilli, T-143/09 P, EU:T:2010:531, т. 46 и цитираната съдебна практика, потвърдено с решение от 8 февруари 2011 г., преразглеждане Комисия/Petrilli, C-17/11 RX, EU:C:2011:55, т. 4 и 5).

50 С оглед на тази засилена отговорност на Съюза, когато действа в качеството на работодател, самата констатация за незаконосъобразност, допусната съответно от ОН или органа, оправомощен да сключва договори за назначаване, независимо дали става дума за акт, или конклудентно действие, е достатъчна, за да се счита за изпълнено първото от трите необходими условия за ангажиране на отговорността на Съюза за вреди, причинени на негови длъжностни лица и служители поради нарушение на правото на публичната служба на Съюза (решение от 16 декември 2010 г., Комисия/Petrilli, T-143/09 P, EU:T:2010:531, т. 46 и от 12 юли 2011 г., Комисия/Q, T-80/09 P, EU:T:2011:347, т. 45), при това без да е необходимо да се проверява дали е налице „достатъчно съществено“ нарушение на правна норма, която има за цел да се предоставят права на частноправните субекти (решения от 14 юни 2018 г., Spagnolli и др./Комисия, T-568/16 и T-599/16, EU:T:2018:347, т. 196 и от 6 май 2019 г., Mauritsch/INEA, T-271/18, непубликувано, EU:T:2019:286, т. 42).

51 В случаите, когато е възможно да се констатира незаконосъобразност, следва да се вземе под внимание свободата на преценка, с която разполага администрацията. В този смисъл, когато администрацията трябва да възприеме определено поведение по силата на действащите текстове, на общите принципи или основните права, или пък на правилата, които самата тя си е наложила, самото неизпълнение на такова задължение може да ангажира отговорността на съответната институция. Обратно, когато администрацията разполага с широка свобода на преценка, по-специално когато не е длъжна да действа по определен начин по силата на приложимата правна уредба, единствено явната грешка в преценката съставлява незаконосъобразност (вж. решение от 13 декември 2017 г., CJ/Европейски център за контрол и профилактика на заболяванията, T-703/16 RENV, непубликувано, EU:T:2017:892, т. 31 и цитираната съдебна практика).

52 Оплакванията на ищците в рамките на исканията им за обезщетение следва да се разгледат в светлината на изложените съображения.

53 Във връзка с това въпреки липсата на яснота в исковата молба следва да се приеме, че по отношение на условието за незаконосъобразност на действията на ОН ищците оспорват основно три аспекта: първо, действията на началника на отдела в това качество; второ, неуместния характер на мерките, приети от ОН в отговор на искането за съдействие, и преди това, в отговор на уведомлението по смисъла на член 22а от Правилника, което претендират, че са направили, по-специално с писмото си от 11 ноември 2013 г., и трето, неразумната според тях продължителност на административното разследване и последващото забавяне на дисциплинарното производство, проведено срещу началника на отдела.

54 Посочените три групи оплаквания трябва да се разгледат последователно.

б) По исканията за обезщетение, свързани с неимуществените вреди на ищците в резултат от самите действия на началника на отдела

55 Що се отнася до исканията за обезщетение, свързани с поправянето на неимуществените вреди на ищците, причинени от действията на началника на отдела, те следва да бъдат незабавно отхвърлени като преждевременни, тъй като липсва предходно отхвърляне на предявен от тях иск за обезщетение пред национална юрисдикция срещу посочения началник на отдел.

56 Всъщност съгласно член 24, първа алинея от Правилника Съюзът оказва съдействие на всяко длъжностно лице или служител, „по-специално в производства срещу всяко лице, отправящо заплахи, обиди или клеветнически действия или твърдения, или нападение срещу личността или имуществото, на които длъжностното лице или член от неговото семейство е подложено поради длъжността, която заема, или служебните му задължения“. Освен това съгласно член 24, втора алинея от Правилника, Съюзът „дълж[и] солидарно обезщетение на длъжностното лице за вредите, претърпени от него в такива случаи, доколкото длъжностното лице само не е причинило умишлено или с груба небрежност вреди и не е успяло да получи обезщетение от виновния“.

57 В това отношение целта на предвиденото в член 24 от Правилника задължение за съдействие е институцията да защити длъжностните лица и служителите срещу действия на трети лица, а не срещу актове на самата институция, контролът върху които се урежда от други разпоредби от Правилника (решения от 17 декември 1981 г., Bellardi-Ricci и др./Комисия, 178/80, EU:C:1981:310, т. 23 и от 9 септември 2016 г., De Esteban Alonso/Комисия, T-557/15 P, непубликувано, EU:T:2016:456, т. 45). По смисъла на посочената разпоредба обаче други длъжностни лица, служители или членове на институция на Съюза, какъвто е началникът на отдела, могат да се считат за трети лица (вж. в този смисъл решение от 14 юни 1979 г., V./Комисия, 18/78, EU:C:1979:154, т. 15).

58 Така, в съответствие с член 24, втора алинея от Правилника, за неимуществените вреди, които ищците твърдят, че са претърпели поради действията на началника на отдела, те трябва, на първо място, да потърсят обезщетение посредством иск за обезщетение пред национална юрисдикция, като се има предвид, че в приложение на посочената разпоредба от Правилника ОН може да бъде солидарно отговорен за вредите, причинени на ищците от подобни действия на „трето лице“ по смисъла на посочената разпоредба, само ако не бъде получено такова обезщетение (вж. в този смисъл решение от 13 юли 2018 г., Curto/Парламент, T-275/17, EU:T:2018:479, т. 112).

59 При все това следва да се уточни, че по силата на задължението за оказване на съдействие ОН може да бъде задължен да съдейства на ищците, по-специално финансово, при търсенето на обезщетение по този ред, в случая с цел — с помощта на „подпомаган“ иск по съдебен ред — да се установи, че действията, които са предприети по отношение на тях заради качеството или функциите им и които са мотивирали искането за съдействие, са били незаконосъобразни и за тях се дължи обезщетение, което следва да бъде присъдено от национална юрисдикция (вж. в този смисъл решения от 9 септември 2016 г., De Esteban Alonso/Комисия, T-557/15 P, непубликувано, EU:T:2016:456, т. 42 и от 13 юли 2018 г., Curto/Парламент, T-275/17, EU:T:2018:479, т. 113 и цитираната съдебна практика).

60 С оглед на изложените съображения исканията за обезщетение за вредите на ищците в резултат от действията на началника на отдела в това качество трябва да се отхвърлят, включително по отношение на твърдяното нарушение от негова страна на правото им на защита на лекарската тайна, което впрочем не е било посочено в искането за обезщетение.

в) По искането за обезщетение, свързано с неуместния характер на мерките за съдействие, приети в настоящия случай от ОН

1) По действията на ОН през 2013 г.

61 Най-напред, ищците упрекват ОН за пасивността му при разглеждането на уведомлението по смисъла на член 22а от Правилника, което са възнамерявали да направят с писмото от 11 ноември 2013 г. и в което се споменават изявленията на част от тях, отразени в медицинските им документи и съдържащи се в меморандум, изготвен от медицинската служба през октомври 2013 г. Според тях още през 2013 г. ОН е трябвало да вземе мерки за преустановяване на нарушаването на определени разпоредби от Правилника от страна на началника на отдела.

62 В тази връзка психическият тормоз е забранен от член 12а от Правилника и следователно действията на длъжностно лице, попадащи под действието на тази забрана, могат да се считат за „сериозно неизпълнение на задълженията на длъжностните лица на Съюза“ и така да станат обект на уведомление на основание член 22а от Правилника, който предвижда, че „[в]сяко длъжностно лице, което при или по повод на изпълнението на служебните си задължения узнае факти, които водят до предположение за наличието на евентуална противозаконна дейност, по-специално измама или корупция, увреждаща интересите на Съюза, или за поведение във връзка с изпълнението на функциите му, което може да съставлява сериозно неизпълнение на задълженията на длъжностните лица на Съюза, незабавно уведомява прекия си ръководител или своя генерален директор или, ако намери за необходимо — генералния секретар или лицата на равностойна длъжност, или директно Европейската служба за борба с измамите (ОЛАФ)“ (вж. в този смисъл решение от 8 октомври 2014 г., Bermejo Garde/ЕИСК, T-530/12 P, EU:T:2014:860, т. 106).

63 По този въпрос ищците основателно сочат, че писмото от 11 ноември 2013 г. би трябвало да се счита не за искане за съдействие по смисъла на член 24 от Правилника, а за уведомление по смисъла на член 22а. Действително в това писмо, както те самите посочват в подаденото впоследствие искане за съдействие, като разясняват, че „[з]а да избегнат нередовното провеждане на изпита и изпълнявайки задълженията си по член 2[2] от Правилника, [са уведомили] писмено [генералния директор]“, ищците искат по същество отлагане на езиковия изпит и същевременно споделят тревогата си относно душевното състояние на началника на отдела и поведението му на работното място. За сметка на това в писмото не се говори, поне не изрично, за наличието на психически или сексуален тормоз. В него се говори най-вече за затруднения, включително поради конфликти, в рамките на отдела, както и за незачитането от началника на отдела на елементарния принцип на независимост на комисиите, които следва да се произнасят относно професионалните способности на длъжностните лица.

64 Решавайки, няколко дни след получаване на писмото от 11 ноември 2013 г., от една страна, да повери на директора провеждането на разследване в рамките на генералната дирекция относно до фактите, за които ищците са го уведомили, и от друга страна, да отложи езиковия изпит, в който трябва да участва началникът на отдела, ОН в лицето на генералния директор е уважил искането на ищците, формулирано в това писмо и попадащо под действието на член 22а от Правилника, макар естеството и обхватът на това разследване в рамките на генералната дирекция да не са били уточнени в писмения отговор от 18 ноември 2013 г.

65 В тази връзка, след като при упражняването на възложените ѝ правомощия и предоставяйки подходящите логистични средства и персонал, администрацията може с посочената цел да реши да повери разследването на ръководителите на институцията, например на директор (вж. по аналогия решение от 6 октомври 2015 г., CH/Парламент, F-132/14, EU:F:2015:115, т. 99 и

цитираната съдебна практика), ищците не могат да укоряват ОН за това, че генералният директор е поверил на директора провеждането на разследване във връзка с уведомлението по смисъла на член 22а от Правилника, направено от ищците с писмото от 11 ноември 2013 г.

66 От своя страна неприложими са посочените от ищците изявления, съдържащи се в медицинските им документи и в меморандум, изготвен от един от лекарите от медицинската служба.

67 Действително в рамките на всяка институция единствено здравните работници, които са част от медицинската служба и се подчиняват на етичните правила на лекарската професия, имат право да поставят медицинска диагноза и да съобщават на ОН информацията, от която той може да се нуждае за упражняване на предоставените му от Правилника и Условията за работа на другите служители на Европейския съюз правомощия (решение от 10 април 2019 г., AV/Комисия, T-303/18 RENV, непубликувано, EU:T:2019:239, т. 109).

68 В тази връзка в случая не е доказано, че самата медицинска служба е информирала лицето, оправомощено в Парламента да разглежда исканията за съдействие от името на ОН, а именно генералния директор на ГД „Персонал“ или евентуално генералния секретар, за действията на началника на отдела, които могат да попаднат под действието на член 12а от Правилника. От електронното писмо от 11 януари 2014 г. се установява най-много, че един от ищците е предал на техния съветник копие от меморандум, приписван на медицинската служба, посочвайки, че генералният директор също е получил копие от него. Същевременно обаче последният не е лицето, оправомощено в рамките на Парламента да разглежда искания за съдействие по смисъла на член 24 от Правилника.

69 При това положение, преди писмото от 11 ноември 2013 г., ОН не може да бъде упрекван, че е игнорирал съществуването и съдържанието на изявленията на определени длъжностни лица от отдела, направени през 2013 г. пред медицинската служба, документирани от нея в меморандум, представен от ищците.

70 Относно обстоятелството, че ищците са предали на генералния директор едновременно с писмото си от 11 ноември 2013 г. копие от меморандума на медицинската служба, в който се обобщават изявленията им пред нея, следва отново да се отбележи, че за прилагането на член 22а от Правилника генералният директор в качеството на висшестоящ на директора и на началника на отдела действително е бил лицето, оправомощено да ангажира ОН. Той обаче не е бил лицето, оправомощено от името на ОН да разглежда искане за съдействие на основание член 24 от Правилника във връзка с действия на психически тормоз по смисъла на член 12а от същия правилник.

71 По-нататък, независимо от факта, че не е подпечатан от медицинската служба, документът, упоменат от ищците и представен като приложение A.7 към исковата молба, само потвърждава, че те са били приети за консултация по време на дежурство на медицинската служба на Парламента.

72 При това положение трябва да се припомни, че становищата на медицинските експерти сами по себе си не могат да докажат наличието от правна гледна точка на тормоз или неизпълнение от страна на институцията на задължението ѝ за оказване на съдействие (решения от 6 февруари 2015 г., BQ/Сметна палата, T-7/14 P, EU:T:2015:79, т. 49, от 17 септември 2014 г., CQ/Парламент, F-12/13, EU:F:2014:214, т. 127 и от 6 октомври 2015 г., CH/Парламент, F-132/14, EU:F:2015:115, т. 92). По-конкретно, макар лекарите от институцията да могат да разкрият наличието на психически смущения у длъжностни лица или служители, те не биха могли да установяват, че посочените смущения са резултат от психически тормоз, тъй като, за да констатират наличието на такъв тормоз, издалите такива медицински свидетелства лица неизбежно се основават изключително на описанието на условията на труд, направено от заинтересованите лица в

рамките на съответната институция (вж. в този смисъл решения от 29 юни 2018 г., HF/Парламент, T-218/17, в процес на обжалване, EU:T:2018:393, т. 106, от 2 декември 2008 г., K/Парламент, F-15/07, EU:F:2008:158, т. 41 и от 17 септември 2014 г., CQ/Парламент, F-12/13, EU:F:2014:214, т. 127), без да съпоставят тази версия на фактите с версията на обвиненото за действията си лице от посочените длъжностни лица или служители.

73 Действително при определени обстоятелства не е изключена възможността ръководителят на служба или медицинската служба на институцията да обърне внимание на ОН за наличието на евентуален случай на явно или флагрантно нарушение на член 12а от Правилника и това да може да доведе до започване на административно разследване от ОН без наличие на искане за съдействие, придружено от prima facie доказателства, което да е било подадено от предполагаемия пострадал.

74 Същевременно с оглед на обстоятелствата по случая, при липсата към съответния момента на официално подадено искане за съдействие по смисъла на член 24 от Правилника до лицето или лицата, оправомощени да разглеждат искания за съдействие в Парламента, ищците, които са възнамерявали да се ограничат с уведомление на основание член 22а от Правилника, без да се позовават на нарушение на член 12а, не биха могли да упрекват ОН, че още през 2013 г. не е започнал по свой почин административно разследване във връзка с действия на психически тормоз, нито че в същия момент не е приел мерки за дистанциране по отношение на началника на отдела.

75 Поради това следва да се направи извод, че в случая ОН не е нарушил нито член 22а от Правилника, нито задължението си за полагане на грижа, нито пък принципа на добра администрация, като през 2013 г. не е приел мерки за съдействие в полза на ищците, за да поправи положението с оглед на информацията, с която е разполагал към този момент.

76 Във връзка с твърдението на ищците, че директорът е проявил пристрастност при провеждане на образуваното в отговор на уведомлението им административно разследване в рамките на генералната дирекция, като го е започнал с разговори с три лица, които се ползвали с доверието на началника на отдела и които по-лесно се поддавали на манипулации, за да ги убеди, че е налице машинация от страна на ищците, трябва да се констатира, че това твърдение не е подкрепено с доводи или доказателства и поради това трябва да се счита за спекулативно.

77 При всички положения следва да се припомни, че органът, натоварен с административно разследване, чиято задача е да проучва възложените му преписки на пропорционален принцип, разполага с широко право на преценка, що се отнася до воденето на разследването, и по-специално що се отнася до оценката на качеството и полезността на оказваното от свидетелите съдействие (решения от 29 юни 2018 г., HF/Парламент, T-218/17, в процес на обжалване, EU:T:2018:393, т. 97 и от 11 юли 2013 г., Tzirani/Комисия, F-46/11, EU:F:2013:115, т. 124). Изборът на изслушваните от директора лица, както и решението на генералния директор да повери това вътрешно за генералната дирекция разследване на посочения директор през ноември 2013 г., обаче попадат в широкото право на преценка на ОН в това отношение и по този въпрос ищците не успяват да докажат, че ОН е превишил пределите на правомощията си в тази област.

78 Накрая, ищците не успяват да докажат и твърдението си, че директорът не „осигурил провеждането на разследването, което му е възложено от [ОН]“ през 2013 г.

79 С оглед на изложеното исканията за обезщетение следва да се отхвърлят в частта относно действията на ОН преди подаването на искането за съдействие.

2) По мерките, приети от ОН след подаване на искането за съдействие

80 Що се отнася до действията на ОН след подаването на искането за съдействие, а именно на 24 януари 2014 г., следва да се припомни, че по силата на задължението за съдействие и при наличие на инцидент, несъвместим с реда и спокойствието в службата, когато ОН или в зависимост от случая — органът, оправомощен да сключва договори за назначаване, е сезиран на основание член 90, параграф 1 от Правилника с искане за съдействие по смисъла на член 24 от този правилник, той трябва да се намеси с цялата необходима енергичност и да отговори с полагаемата се експедитивност и грижа предвид обстоятелствата по случая, за да установи фактите, и след като се запознае с тях, да вземе подходящи мерки. За тази цел е достатъчно длъжностното лице или служителят, който иска закрила от своята институция, да представи prima facie доказателства за извършването на посегателствата, на които твърди, че е подложен. При наличието на такива доказателства съответната институция е длъжна да вземе подходящите мерки в сътрудничество с подалото жалба длъжностно лице, като извърши административно разследване, за да установи фактите, във връзка с които е подадена жалбата (решения от 26 януари 1989 г., Koutchoumoff/Комисия, 224/87, EU:C:1989:38, т. 15 и 16 и от 25 октомври 2007 г., Lo Giudice/Комисия, T-154/05, EU:T:2007:322, т. 136; вж. също решение от 24 април 2017 г., HF/Парламент, T-570/16, EU:T:2017:283, т. 46 и цитираната съдебна практика), и с оглед на резултатите от разследването да приеме нужните мерки, като например, както в случая, започването на дисциплинарно производство срещу дисциплинарно обвиненото лице, когато администрацията установи в резултат от административното разследване, че е налице психически тормоз.

81 При наличие на твърдения за тормоз задължението за оказване на съдействие включва по-специално задължението на администрацията да разгледа сериозно, бързо и напълно поверително искането за съдействие, в което се твърди наличие на тормоз, и да уведоми молителя за резултата (решения от 24 април 2017 г., HF/Парламент, T-570/16, EU:T:2017:283, т. 47 и от 13 юли 2018 г., Curto/Парламент, T-275/17, EU:T:2018:479, т. 98).

82 Що се отнася до мерките, които трябва да приеме в случай като разглеждания, който попада в приложното поле на член 24 от Правилника, под контрола на съдилищата на Европейския съюз администрацията разполага с широко право на преценка при избора на мерките и средствата за прилагане на член 24 от Правилника (вж. решения от 24 април 2017 г., HF/Парламент, T-570/16, EU:T:2017:283, т. 48 и цитираната съдебна практика и от 13 юли 2018 г., Curto/Парламент, T-275/17, EU:T:2018:479, т. 99 и цитираната съдебна практика), макар че по въпроса дали действията съставляват психически или сексуален тормоз — констатация, която тя може да направи само след административно разследване — администрацията не разполага с широко право на преценка (решения от 29 юни 2018 г., HF/Парламент, T-218/17, в процес на обжалване, EU:T:2018:393, т. 123, от 13 юли 2018 г., SQ/ЕИБ, T-377/17, EU:T:2018:478, т. 99 и от 13 юли 2018 г., Curto/Парламент, T-275/17, EU:T:2018:479, т. 75).

83 В случая Парламентът не оспорва, че искането за съдействие е придружено от достатъчни prima facie доказателства в подкрепа на твърденията за психически и сексуален тормоз, съдържащи се в него.

84 Когато лицето, което иска съдействие, представи достатъчни prima facie доказателства за твърденията си, от една страна, администрацията е длъжна да започне административно разследване, за да изясни фактите и да може впоследствие да приеме евентуално подходящи мерки за съдействие (вж. в този смисъл решение от 6 октомври 2015 г., CH/Парламент, F-132/14, EU:F:2015:115, т. 94), без в това отношение да разполага с широко право на преценка относно целесъобразността дали да започне и проведе такова административно разследване, и от друга страна, разследването трябва да се проведе възможно най-експедитивно, за да може в крайна сметка да се възстановят условия на труд, които са в съответствие с интереса на службата.

85 Макар в случая ОН действително да започва административно разследване в отговор на искането за съдействие, той прави това едва на 19 март 2014 г. и уведомява ищците за него едва през април 2014 г., тоест около три месеца след подаване на въпросното искане. Налага се констатацията, че по този начин ОН е нарушил принципа на добра администрация и член 24 от Правилника, като същевременно е изложил ищците на несигурност относно резултата от искането им.

86 Във връзка със събранието от 29 януари 2014 г. ищците не успяват, предвид по-специално широкото право на преценка, признато на ОН при организирането на службите му, да докажат по какъв начин присъствието на директора и на правния съветник, зачислен към генералния директор, нарушава приложима разпоредба от Правилника. По-конкретно трябва да се припомни, че в искането за съдействие единственото изрично и пряко обвинено лице е бил началникът на отдела. В този смисъл при липсата на твърдения за други лица, макар ищците субективно да са могли да считат, че директорът е солидарен с началника на отдела и че през 2013 г. не им е предоставил съдействието, което им дължи на основание член 24 от Правилника, ОН по никакъв начин не е нарушил тази разпоредба, като е предвидил присъствието на директора и на въпросния правен съветник на събранието от 29 януари 2014 г.

87 Що се отнася до изказването на директора, направено по време на това събрание от 29 януари 2014 г., следва да се отбележи, че той е пряк ръководител на обвинения в искането за съдействие началник на отдел, че на този етап той самият не е бил изрично и пряко обвинен в посоченото искане за съдействие и че ищците са се обърнали най-напред към него през 2013 г., а не към ОН в лицето на генералния директор на ГД „Персонал“ или евентуално на генералния секретар.

88 При това положение ОН е могъл да реши да информира директора за съществуването на искането за съдействие, включително за да съдейства при неговото разглеждане. Всъщност, макар действително по принцип да е за предпочитане, с оглед защитата както на предполагаемия пострадал, така и на професионалното достойнство на предполагаемия извършител на тормоза, на първо време ОН да не информира последния, нито други трети лица за подаденото искане за съдействие, това не се отнася за лицата, които заемат висшестоящи длъжностни спрямо тези на твърдения извършител на тормоз и на предполагаемия пострадал. Съществено в това отношение е разкриването на наличието на искане за съдействие да не накърнява ефективността на разследването (решение от 29 юни 2018 г., HF/Парламент, T-218/17, в процес на обжалване, EU:T:2018:393, т. 165).

89 Що се отнася до твърдяното колебание на ОН да освободи началника на отдела от функциите му, като го премести на длъжност, която вече няма да му позволява да осъществява контакт с ищците, следва да се приеме, че с оглед на тежестта на твърдените в случая действия, и по-специално на твърденията за сексуален тормоз по отношение на един от служителите в отдела, както и на убедителността на представените от ищците доказателства, още повече че става дума за почти целия отдел, по силата на член 24 от Правилника ОН е бил длъжен да приеме мярка за пълно дистанциране на началника на отдела. Същевременно, както сочи Парламентът, при приемането на такава мярка ОН продължава да е длъжен да зачита правата на обвиненото лице, и по-специално правото на защита и презумпцията за невиновност, като се има предвид, че единствено провеждането докрай на административното разследване следва да позволи приемането на окончателни мерки за съдействие (вж. в този смисъл решение от 24 април 2017 г., HF/Парламент, T-570/16, EU:T:2017:283, т. 57).

90 В случая, макар ОН действително да е преместил началника на отдела на друга длъжност и да е определил друг началник на отдел, който да ръководи отдела, както и да атестира ищците в рамките на процедурата по атестиране през 2014 г., трябва да се констатира, че както признава самият Парламент, фактически началникът на отдела е продължил да играе остатъчна роля в работата на отдела, по-специално в управленските решения относно отпуските и обученията,

както и в рамките на процедурата по атестиране през 2014 г., въпреки че съгласно член 24 от Правилника началникът на отдела трябва да бъде напълно отстранен от ръководството на този отдел по време на цялото административно разследване. Също така, макар в очакване на резултатите от административното разследване на началника на отдела да не е може единствено въз основа на твърденията на ищците да се налага дисциплинарна санкция или друга равностойна административна мярка, се оказва явно неуместно по време на административното разследване и последвалото дисциплинарно производство да му бъдат възлагани функции, [*поверително*], които изискват той да има възможност ежедневно да бъде в контакт с ищците, съставляващи основната част от отдела, и които позволяват евентуално да ги притеснява или заплашва.

91 При това положение в резултат на неизпълнението от страна на ОН на задължението му по член 24 от Правилника действително да осигури дистанциране на началника на отдела от останалите служители в този отдел не са били възстановени напълно условия на труд, които да зачитат достойнството на ищците по смисъла на член 31 от Хартата на основните права.

92 Що се отнася до действията на директора, възприети от ищците като тенденциозни и благосклонни към началника на отдела, се установява, че с изключение на А, ищците не са имали намерение да обвиняват директора в действия, които попадат в обхвата на член 12а от Правилника, и не са подавали искане за съдействие за осигуряване на защита от ОН от действията на директора, от които обаче вече се оплакват в рамките на настоящото производство.

93 Що се отнася до А, установява се, че освен искането по отношение на началника на отдела, на 23 януари 2015 г. той е подал искане до ОН директорът да бъде освободен от задължението да го атестира. В това искане заинтересованото лице счита, че от четири години страда от злоупотреба с власт и психически тормоз от страна на директора, които са се отразили на здравословното му състояние. Искането, квалифицирано от ОН като искане за съдействие, е отхвърлено с решение на последния от 16 февруари 2015 г., с мотива че генералният секретар е определил директора като апелативен атестиращ в рамките на процедурата по атестиране през 2014 г. за всички служители в отдела, тоест още преди подаването на въпросното искане за съдействие.

94 В това отношение трябва да се констатира, че А не е подал нито жалба по административен ред срещу това решение за отхвърляне на искането му за съдействие по отношение на директора, нито жалба на основание член 270 ДФЕС. Освен това ОН не може да бъде упрекван, че на 23 януари 2015 г., датата на подаване на искането за съдействие от А, не е приел мерки по отношение на директора, той като до тази дата ОН не е знаел, че директорът е упрекван, че не действа в съответствие с разпоредбите на Правилника. Действията, в които се упреква директорът в исковата молба, от своя страна са отпреди 23 януари 2015 г.

95 Следователно претенциите за обезщетение на ищците относно твърдяното бездействие на ОН във връзка с приемането на мерки за съдействие поради действията на директора трябва да се отхвърлят.

96 Що се отнася до твърдените негативни забележки, съдържащи се в докладите за атестиране на някои от ищците, изготвени в резултат от проведената от директора процедура по атестиране през 2014 г., Парламентът признава, че коментарите, които не се основават на проверими обективни доказателства, са били премахнати. Тези полезни действия на ОН, изразяващи се във възлагане на поправката на съответните доклади на друг директор от същата ГД, обаче потвърждават, че директорът действително е могъл да се намесва негативно и пристрастно в процеса на атестиране на някои от ищците, включително упоменавайки искането за съдействие по време на събеседванията в рамките на процедурата по атестиране през 2014 г. и разкривайки, че се е консултирал с началника на отдела във връзка с атестирането.

97 Действително с поправянето на съответните доклади за атестиране ОН е успял да възстанови обективността на процедурата по атестиране през 2014 г. Същевременно обаче в контекста на искане за съдействие в процес на разглеждане това обстоятелство доказва наличието на незаконосъобразност при провеждането на процедурата по атестиране през 2014 г., която обосновава осъждането на ОН да поправи неимуществените вреди на ищците в това отношение.

98 Доколкото обаче ищците, и по-специално А, търсят обезщетение за неимуществени вреди, които са им причинени от „клеветите, намесите и обидните коментари“ на директора и неговото „трайно и системно“ поведение, трябва да се констатира, че това искане за обезщетение не може да бъде уважено.

99 Действително, от една страна, ако се допусне, че ищците търсят поправяне на вредите, които са им причинени от считаните от тях за противоречащи на член 12а от Правилника действия на директора, те е трябвало да предявят — както във връзка с имуществените вреди, които твърдят, че са претърпели от действията на началника на отдела — иск пред националния съд, във връзка с който евентуално биха могли да поискат помощ от ОН на основание член 24 от Правилника (вж. в този смисъл решение от 13 юли 2018 г., Curto/Парламент, T-275/17, EU:T:2018:479, т. 111—113). От друга страна и при всички положения, посочените действия, предвид представените на този етап пред Общия съд доказателства, представляват по същество неумело управление на конфликтна ситуация в отдела (вж. във връзка със случай на лошо управление в същата административна дирекция решения от 17 септември 2014 г., CQ/Парламент, F-12/13, EU:F:2014:214, т. 128 и от 26 март 2015 г., CW/Парламент, F-124/13, EU:F:2015:23, т. 117, което не отменено по този въпрос с решение от 27 октомври 2016 г., CW/Парламент, T-309/15 P, непубликувано, EU:T:2016:632).

100 С оглед на изложените съображения следва да се приеме, от една страна, че предвид задължението за съдействие, което му е възложено на основание член 24 от Правилника и член 31 от Хартата на основните права, ОН не е приел мерки, които действително могат да дистанцират началника на отдела от ищците и да осигурят безпристрастно провеждане на процедурата по атестиране през 2014 г., и от друга страна, че това неизпълнение обосновава ангажирането на отговорността на Парламента.

г) По исканията за обезщетение, свързани с продължителността на производствата

101 Що се отнася до твърденията за неразумна продължителност на производството за административно разследване, следва да се припомни, че след като Правилникът не предвижда изрична разпоредба относно срока, в който администрацията трябва да проведе административно разследване, по-специално в случай на психически тормоз, в тази област ОН е длъжен да спазва принципа на разумния срок. Съответната институция, орган, служба или агенция на Съюза трябва да следи в това отношение всяко действие да се извършва в разумен срок спрямо предходното (вж. решение от 13 юли 2018 г., Curto/Парламент, T-275/17, EU:T:2018:479, т. 101 и цитираната съдебна практика).

102 Дали административното производство е разумно, е въпрос, който се преценява в зависимост от значението на спора за заинтересованото лице, от сложността на делото и от поведението на страните (вж. по аналогия решение от 10 юни 2016 г., HI/Комисия, F-133/15, EU:F:2016:127, т. 109 и 113 и цитираната съдебна практика). При твърдения за психически тормоз, забранен от член 12а от Правилника, преценката трябва да се прави от момента, в който администрацията се е запознала надлежно с фактите и действията, които могат да представляват нарушения от страна на обвиненото или обвинените длъжностни лица или служители на задълженията им по Правилника (вж. в този смисъл решение от 10 април 2019 г., AV/Комисия, T-303/18 RENV, непубликувано, EU:T:2019:239, т. 82 и цитираната съдебна практика).

103 Следва също да се уточни, че администрацията не разполага с широко право на преценка да определя кой срок е разумен, още по-малко пък в случай на твърдения за психически тормоз, при които, от една страна, в съответствие със съдебната практика (решение от 13 юли 2018 г., Curto/Парламент, T-275/17, EU:T:2018:479, т. 101 и 102) администрацията е длъжна да действа с цялата необходима експедитивност, по-конкретно с оглед приключване на административното разследване, и от друга страна, законодателят на Съюза е пропуснал да установи за административните органи, които прилагат Правилника, срок във връзка с производствата за разглеждане на исканията за съдействие и на уведомленията, направени съответно на основание член 24 и член 22а от Правилника във връзка с член 12а.

104 В случая следва да се отбележи, че административното разследване е започнало почти два месеца след подаването на искането за съдействие, въпреки че ОН не оспорва истинността на prima facie доказателствата относно твърденията за психически и сексуален тормоз, съдържащи се в искането. По-нататък, въпреки че изслушванията на искащите съдействие лица и на началника на отдела започват на 15 април 2014 г., от отговорите на Парламента на поставените от Общия съд въпроси е видно, че докладите от разследването са били изготвени от определените от ОН разследващи лица чак на 3 март и 17 ноември 2015 г., а ОН е сезирал дисциплинарния съвет по случая с началника на отдела на 6 януари 2016 г.

105 Така разглеждането на искането за съдействие отнема на ОН почти две години, което в случай, който засяга почти целия отдел, представлява неразумен срок.

106 В това отношение Парламентът не може да се скрие зад факта, че административното разследване е свързано с голям брой лица, при положение че всички тези лица заемат длъжности в един и същ отдел и поради това са били на разположение (вж. по аргумент за противното, що се отнася до изслушването на свидетели, намиращи се в няколко държави членки, и дори в трета държава, което обосновава по-продължително производство, решение от 10 юни 2016 г., HI/Комисия, F-133/15, EU:F:2016:127, т. 115), още повече че те са очаквали приключването на административното разследване. Също така необходимостта ОН да осигури правото на защита на обвиненото в искането за съдействие лице, не би могла да обоснова подобна продължителност, тъй като това право е ясно установено както в членове 41 и 48 от Хартата на основните права, така и по-специално в член 86 от Правилника и в приложение IX към него.

107 Както подчертават ищците, неспазването на разумен срок причинява още по-големи вреди в настоящия случай, тъй като както ищците, така и началникът на отдела са се намирали в незадоволително положение през дълъг период от време. Член 24 от Правилника обаче изисква ОН да действа възможно най-експедитивно при провеждане на административното разследване, тъй като, от една страна, евентуалното установяване от ОН след приключване на административното разследване на наличие на психически тормоз само по себе си може да има благоприятно въздействие в терапевтичния процес по възстановяване на пострадалите лица и освен това може да се използва от тях за целите на евентуално национално съдебно производство, а от друга страна, приключването на административното разследване, обратно, може да доведе до опровергаване на твърденията на предполагаемото пострадало лице, което от своя страна да позволи да се поправят вредите, които такова обвинение е могло да нанесе на неправилно обвиненото в производството по разследване като извършител на тормоза лице, ако се докаже, че твърденията са неоснователни (решения от 13 юли 2018 г., Curto/Парламент, T-275/17, EU:T:2018:479, т. 59 и от 6 октомври 2015 г., CH/Парламент, F-132/14, EU:F:2015:115, т. 95, 123 и 124).

108 Освен това трябва да се приеме, че ОН не е изпълнил задължението си — в рамките на ангажимента му за оказване на съдействие (решения от 24 април 2017 г., HF/Парламент, T-570/16, EU:T:2017:283, т. 47 и от 13 юли 2018 г., Curto/Парламент, T-275/17, EU:T:2018:479, т. 98) — да информира своевременно молителите за резултата от искането им за съдействие.

Действително, докато началникът на отдела е бил уведомен още на 19 март 2014 г. за започване на административното разследване, самите ищци са били информирани почти един месец по-късно. По същия начин ищците, изглежда, не са били официално информирани нито за датата, на която е започнало дисциплинарното производство срещу началника на отдела, нито за естеството или тежестта на наложената му санкция, въпреки че тази информация е трябвало да им бъде предоставена, тъй като е част от разглеждането на искането за съдействие.

109 Ищците не са получили и копие, евентуално в неповерителен вариант, на докладите, изготвени след приключване на административното разследване, въпреки че тези доклади е трябвало да им бъдат предадени с оглед на принципа на добра администрацията и на задължението за оказване на съдействие, които изискват ОН да информира заинтересованите лица за резултата от искането им за съдействие, още повече в случай като настоящия, в който установяването от ОН в изготвения след приключване на административното разследване доклад на наличието на психически тормоз само по себе си може да има благоприятно въздействие в терапевтичния процес по възстановяване на пострадалите лица и освен това може да се използва за целите на евентуално национално съдебно производство (решения от 13 юли 2018 г., Curto/Парламент, T-275/17, EU:T:2018:479, т. 59 и от 6 октомври 2015 г., CH/Парламент, F-132/14, EU:F:2015:115, т. 95, 123 и 124).

110 При все това обаче ищците не биха могли да упрекват ОН, че не е провел достатъчно експедитивно дисциплинарното производство срещу началника на отдела. В действителност това производство се подчинява на собствени правила, и по-специално на сроковете в приложение IX към Правилника, стриктно установени за всеки от етапите в него, като при всички положения тяхното нарушаване не се установява. Всъщност в случая това производство, започнало на 6 януари 2016 г. със сезирането на дисциплинарния съвет, е продължило малко над една година до приемането на 27 февруари 2017 г. на окончателното решение на ОН съгласно член 22 от приложение IX към Правилника, което не представлява неразумен срок предвид сложността на разглеждания случай.

111 От всички изложени съображения следва, че само при разглеждане на искането за съдействие ОН е нарушил както член 24 от Правилника, така и принципа на разумния срок, което обосновава ангажирането на извъндоговорната отговорност на Парламента по отношение на ищците.

2. По вредата и причинно-следствената връзка

112 С оглед на всички обстоятелства по делото Общият съд счита, че ищците действително са претърпели неимуществени вреди, произтичащи от начина, по който ОН е разгледал искането им за съдействие с оглед както на член 24 от Правилника, така и на принципа на разумния срок, както и от начина, по който в контекста на разглеждане на искането за съдействие е провел процедурата за атестиране през 2014 г.

113 Що се отнася обаче до твърдените вреди във връзка с напускането на едно от длъжностните лица в отдела, което било резултат от отчаянието му поради продължителността на административното производство, трябва да се констатира, от една страна, че посоченото длъжностно лице не е ищец по настоящото дело и от друга страна, че макар в молбата си за напускане то действително да споменава мотивите, посочени в искането за съдействие, впоследствие то посочва, че напуска, за да приеме работа в държавата членка по своя произход, което му позволява да се събере със съпругата си, която е в рискова бременност, налагаща в бъдеще постоянното му присъствие до нея.

114 Що се отнася до количествения израз на неимуществените вреди, за които ищците могат да претендират, противно на поддържаното от тях, Общият съд не може да пренебрегне факта, подчертан от Парламента, че тази институция е приела да поеме не само съдебните разноски по предходния иск пред Общия съд, по който е постановено определение от 17 юли 2017 г., DQ и др./Парламент (T-38/17, непубликувано, EU:T:2017:557), но също така и преди всичко разноските за представителство на ищците в производството срещу Парламента пред белгийски съд, от една страна, и всички услуги на съветника на ищците в производството по разглеждане на искането за съдействие, от друга страна.

115 Всъщност, що се отнася до разноските за представителство пред белгийския съд, същите не попадат в задължението за оказване на съдействие на основание член 24 от Правилника, тъй като ищците не съдят началника на отдела, а Парламента. Що се отнася до разноските във връзка с искането за съдействие, трябва да се припомни, че при липсата на задължително представителство от адвокат в рамките на досъдебната процедура, тези разноски по принцип нямаше да могат да се считат за подлежащи на възстановяване, нито да се претендират във връзка с настоящия иск за обезщетение (вж. в този смисъл решение от 10 декември 2008 г., Nardone/Комисия, T-57/99, EU:T:2008:555, т. 139 и 140).

116 С оглед на загрижеността, съпътстваща финансовите постъпки ex gratia, направени от Парламента, Общият съд, като отчита все пак всички представени от ищците обстоятелства, които могат да се считат за незаконосъобразност, за която отговаря ОН и която им е причинила неимуществени вреди, счита, от една страна, че тези неимуществени вреди правилно са определени в размер, установен по справедливост, общо на 36 000 EUR, които да бъдат разпределени между всички ищци, и от друга страна, че следва да отхвърли исканията за обезщетение в останалата им част.

B. По исканията за осъждане на Парламента да заплати лихви за забава и компенсаторни лихви

117 Ищците са поискали също Парламентът да бъде осъден „да заплати компенсаторни лихви и начислените междувременно лихви за забава“.

118 В отсъствието на становище на Парламента конкретно във връзка с тази част от претенциите, това искане трябва да бъде уважено, като сумата от 36 000 EUR бъде увеличена с лихви в размер на основния процент на Европейската централна банка (ЕЦБ), определен за основните операции по рефинансиране и увеличен с три и половина процентни пункта, а в отсъствието на ясно указание относно датата, от която би трябвало да се начисляват тези лихви, за целта да се приеме датата на предявяване на иска за обезщетение.

IV. По съдебните разноски

119 Съгласно член 134, параграф 1 от Процедурния правилник загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане. Освен това член 134, параграф 3 от същия правилник предвижда, че ако страните са загубили по едно или няколко от предявените основания, всяка страна понася направените от нея съдебни разноски, освен ако според Общия съд обстоятелствата по делото оправдават една от страните да понесе, наред с направените от нея съдебни разноски, и част от съдебните разноски на другата страна.

120 В случая ищците и Парламентът са загубили частично по едно или няколко от предявените от тях основания. Същевременно обстоятелствата по делото оправдават Парламентът да понесе, наред с направените от него съдебни разноски, и половината от съдебните разноски на ищците, като се подчертава, че с оглед заплащането на тези съдебни разноски Парламентът ще може да

отчете факта, че работата на съветника за предявяване на настоящия иск значително е била улеснена от работата, която е била необходима в рамките на производството по разглеждане на искането за съдействие и по подаването на жалбата по дело F-49/14 и предявяването на иска по дело T-38/17, за която вече е получена финансова подкрепа от споменатата институция.

По изложените съображения,

ОБЩИЯТ СЪД (първи състав)

реши:

1) **Осъжда Европейския парламент да изплати на DQ и останалите ищци, чиито имена се съдържат в приложение към настоящото решение, обща сума в размер на 36 000 EUR, която да бъде разпределена помежду им за претърпените от тях неимуществени вреди, увеличена с лихви в размер на определения от Европейската централна банка (ЕЦБ) процент по основните операции за рефинансиране, увеличен с три и половина процентни пункта, считано от 13 декември 2017 г. до изплащане на сумата от 36 000 EUR от Парламента.**

2) **Отхвърля иска в останалата му част.**

3) **Европейският парламент понася, освен направените от него съдебни разноски, половината от съдебните разноски на DQ и останалите ищци, чиито имена се съдържат в приложение към настоящото решение.**

4) **DQ и останалите ищци, чиито имена се съдържат в приложение към настоящото решение, понасят половината от направените от тях съдебни разноски.**

Valančius Nihoul Svenningsen

Обявено в открито съдебно заседание в Люксембург на 3 октомври 2019 година.

Подписи